

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel. (8 5) 203 4696,
faks. (8 5) 203 4692, el. p. info@enmin.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2022-10-

Nr. (22.5-24 Mr)3-

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO TEIKIMAS

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. kovo 9 d. nutarimo Nr. 241 „Dėl Ekstremaliųjų įvykių kriterijų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projektu siekiama atnaujinti Ekstremaliųjų įvykių kriterijų sąrašą (toliau – Sąrašas), vadovaujantis Pasiūlymų dėl ekstremaliųjų įvykių kriterijų teikimo Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos metodinių rekomendacijų¹ 4 ir 6 punktais ir atsižvelgiant į 2021 m. gruodžio 10 d. Energetikos ministerijos organizuotų civilinės saugos pratybų² (toliau – pratybos) ataskaitoje pateiktas rekomendacijas.

Pratybų ir vėlesnių diskusijų metu nustatyta, kad Sąrašo 4.1, 4.2, 4.5 ir 4.6 papunkčiuose nurodyti įvykiai nėra tinkamai apibūdinti ir neleidžia AB „Energos skirstymo operatorius“ (toliau – ESO) paskaičiuoti ir nustatyti, ar įvykio apibūdinime numatytos reikšmės yra (gali būti) pasiektos, kadangi ESO disponuoja informacija apie vartotojų, bet ne gyventojų skaičių, todėl Nutarimo projektu siūloma tikslinti Sąrašo 4.2 ir 4.6 papunkčius, formuluotę „20 000 gyventojų arba ¼ savivaldybės teritorijos gyventojų“ atitinkamai keičiant į „10 000 arba ½ vartotojų vienoje savivaldybėje“ elektros energijos tiekimo nutraukimo ir „3 000 vartotojų vienoje savivaldybėje“ gamtinių dujų tiekimo nutraukimo atvejais. Šiuose papunkčiuose siūlomas konkretus vartotojų skaičius Nutarimo projekto rengimo metu derintas su ESO, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos ir buvo nuspręsta pasiūlyti numatyti mažiausią galimą vartotojų skaičių vienoje savivaldybėje. ESO duomenimis, mažiausioje valdomoje zonoje, kurios apimtis sutampa su savivaldybe, yra ne mažiau kaip 10 000 vartotojų. Atsižvelgiant į gamtinių dujų tiekimo specifiką, gamtinių dujų vartotojų skaičius yra mažesnis ir neapima visų savivaldybių, palyginti su elektros energijos vartotojais, todėl gamtinių dujų vartotojų skaičius sumažinamas daugiau nei elektros energijos vartotojų, t. y. iki 3 000 vartotojų. 4.6 papunktyje sumažinus vartotojų skaičių, galiojantis 1/4 savivaldybės teritorijos gyventojų dalies kriterijus dujų atveju lieka netikslingas ir jo Nutarimo projekte siūloma atsisakyti. Elektros energijos tiekimo nutraukimo atveju savivaldybės teritorijos gyventojų dalies

¹ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2010 m. kovo 24 d. įsakymas Nr. 1-93 „Dėl Pasiūlymų dėl ekstremaliųjų įvykių kriterijų teikimo Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos metodinių rekomendacijų patvirtinimo“.

² 2021 m. gruodžio 10 d. institucinio lygio civilinės saugos stalo pratybos tema „Energetikos ministerijos ekstremaliųjų situacijų operacijų centro, AB „Energos skirstymo operatorius“ ir savivaldybių administracijų veiksmai dėl stichinių meteorologinių reiškinių (speigo, snygio ar kt.) nutrūkus elektros energijos tiekimui“.

kriterijų siūloma padidinti ir nustatyti „1/2 savivaldybės vartotojų“, sudarant galimybę mažoms savivaldybėms paskelbti savivaldybės lygio ekstremaliąją energetikos padėtį, kai elektros energijos tiekimo nutraukimas galėtų sukelti žalą kitoms svarbioms savivaldybės funkcijoms. Abiem atvejais naikinama formuluotėje vartojamas žodis „teritorija“ dėl savivaldybėse nevienareikšmiškai suprantamos (interpretuojamos) jos prasmės (vienu atveju suprantama kaip ketvirtis savivaldybės gyventojų, kitu – kaip ketvirtis savivaldybės teritorijos). 10 pažeidžiamų vartotojų skaičius buvo derinamas su ESO, atsižvelgiant į tai, kad kiekvienoje savivaldybėje šis skaičius galėtų būti pasiektas. Nustatant sąvokų pasikeitimą iš „gyventojų“ į „vartotojus“ elektros energijos tiekimo nutraukimo atveju, vartotojų išskyrimas į buitinius ir (ar) kitus vartotojus neleistų apimti visų vartotojų. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad buitinių ir kitų vartotojų prilyginimas, skaičiuojant bendrą vartotojų skaičių vienoje savivaldybėje, sudarytų sąlygas anksčiau jį pasiekti, prognozuojant ar nustatant, kad elektros energijos tiekimo nutraukimas galėtų turėti įtakos ir kitoms socialinėms sąlygoms.

Atsižvelgiant į Elektros energijos tiekimo ir naudojimo taisyklių³ 87 punktą, pirmą vartotojų aprūpinimo elektros energija patikimumo kategoriją susijusi su būtinu nepertraukiamu aprūpinimu elektros energija (ypač svarbioms pirmos kategorijos elektros imtuvų grupėms). Dėl šios priežasties tikslinamas Sąrašo 4.1 papunktis ir numatomas elektros energijos tiekimo nutraukimas ne pirmos patikimumo kategorijos vartotojui, bet šio vartotojo pirmos grupės elektros imtuvams. Atsižvelgiant į esamą tokių vartotojų sąrašą, antroje apibūdinimo dalyje išskirtos šių vartotojų atliekamos funkcijos, kurios galėtų turėti neigiamų pasekmių savivaldybės gyventojų sveikatai ir (ar) gyvybei, jų socialinėms sąlygoms, turtui ir (ar) aplinkai.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Lietuvos Respublikos teisės aktai sudaro sąlygas bet kuriam vartotojui su gamtinių dujų tiekimo įmone sudaryti nenutrūkstamo gamtinių dujų tiekimo sutartį, nors toks vartotojas nebūtinai gali turėti įtakos svarbioms savivaldybės funkcijoms, sutrikdyti ar kitaip neigiamai paveikti savivaldybės ar jos gyventojų interesus. Dėl šių priežasčių numatoma pripažinti netekusiu galios 4.5 papunktį, o vietoj jo Sąrašas papildomas nauju 4.7 papunkčiu – nurodomi pagrindinių socialinių ir kitų paslaugų teikėjai, priskiriami pažeidžiamų vartotojų grupėms, numatytoms Gamtinių dujų tiekimo patikimumo užtikrinimo priemonių aprašo⁴ (toliau – Aprašas) 7 punkte.

Sąrašo 4.7 papunktis neapima buitinių gamtinių dujų vartotojų, į kuriuos orientuotas 4.6 papunktis, kadangi gamtinių dujų nutraukimo poveikis kitose pažeidžiamų gamtinių dujų vartotojų grupėse, pavyzdžiui, asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, galėtų turėti didesnio masto poveikį dėl pastarosios teikiamų paslaugų, susijusių su gyventojų sveikata ir (ar) gyvybe, atitinkamai lyginant ir aiškinant kitas grupes. Galimas toks pažeidžiamų vartotojų grupių atskyrimas (išskyrimas) taip pat matomas Aprašo 9.1 ir 9.2 papunkčiuose, kai buitiniai vartotojai numatomi atskirai nuo kitų pažeidžiamų vartotojų grupių. Nauju Sąrašo papunkčiu norima sudaryti galimybę atsižvelgti į svarbius gyventojams pažeidžiamus nebuitinius vartotojus, kadangi šiuo atveju norima juos išskirti – 1 buitinio vartotojo neprilyginant 1 pažeidžiamam nebuitiniam vartotojui. Priešinga situacija numatoma tikslinant 4.6 papunktį, kuris aiškinamas taip pat, kaip ir elektros energijos tiekimo nutraukimo atveju – prilyginant buitinius ir kitus vartotojus dėl anksčiau aptartų aplinkybių.

³ Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. vasario 11 d. įsakymas Nr. 1-38 „Dėl Elektros energijos tiekimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. vasario 11 d. įsakymas Nr. 1-38 „Dėl Elektros energijos tiekimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“.

Pastebima, kad totalios elektros energetikos sistemos avarijos (angl. *black out*) atveju, kai elektros energijos tiekimas nutrūktų staiga visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje ir galėtų turėti didelio masto poveikį skirtingiems energetikos (ir kitiems) sektoriams, sudarydamas sąlygas kelioms ekstremaliosioms energetikos padėtimis, valstybės lygio ekstremalioji situacija galėtų būti skelbiama tik praėjus ne mažiau kaip 24 val. Siekiant sklandesnio ir efektyvesnio ekstremaliųjų situacijų valdymo ir greito reagavimo, siūlytina papildyti Sąrašą nauju 4.3 papunkčiu.

2022 m. rugpjūčio 5 d. įsigaliojęs Tarybos reglamentas (ES) 2022/1369 dėl koordinuotų dujų poreikio mažinimo priemonių ir 2017 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 994/2010, suponuoja poreikį nustatyti suderinamumą su nacionaliniu civilinės saugos mechanizmu, atitinkamai suformuojant naujus įvykių apibūdinimus (Sąrašo 4.8 ir 4.9 papunkčiai).

Taip pat Nutarimo projektu yra siūloma Sąrašą papildyti nauju 5¹ punktu. Aukštos energijos ir energijos išteklių kainos (staigus kainų augimas dažnai įvardijamas energetikos krize) kelia pavojų gyventojų socialinėms sąlygoms. Pastaroji aplinkybė ir 2022 m. rugsėjo 29 d. priimtas Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 1 straipsnio pakeitimo, Įstatymo papildymo 19⁴ straipsniu ir 19⁴ straipsnio pakeitimo įstatymas lėmė poreikį suteikti galimybę šilumos gamintojams pakeisti įprastai naudojamą kuro rūšį.

Nutarimo projektas neperkelia Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų. Nutarimo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Priėmus Nutarimo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

Atkreipiamė dėmesį, kad priėmus Nutarimo projektą, turėtų būti keičiamas Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2007 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 1V-114 „Dėl Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašo patvirtinimo“, 1 priedas.

Nutarimo projektas 2022 m. spalio 7 d. buvo skelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje TAIS (Nr. 22-13600). Nutarimo projektas derintas su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija, Valstybine energetikos reguliavimo taryba, AB „Amber Grid“, AB „Energijos skirstymo operatorius“, AB „Litgrid“.

Pastabas ir pasiūlymus dėl Nutarimo projekto pateikė Teisingumo ministerija (pastabos pateiktos TAIS) ir Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija (pridedama), kitos suinteresuotos institucijos per nustatytą išvadoms teikti terminą pastabų ir pasiūlymų nepateikė.

Nutarimo projektas patikslintas pagal Teisingumo ministerijos ir Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos pateiktas pastabas, pagal kurias taip pat papildytas šis teikimas detaliau pagrindžiant Nutarimo projektu siūlomus pakeitimus. Argumentai dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta, pateikti pridedamoje Nutarimo projekto derinimo pažymoje.

Nutarimo projektą parengė Energetikos ministerijos Energetinio saugumo grupė (vadovas Dainius Bražiūnas, tel. 8 699 07 102, el. p. dainius.braziunas@enmin.lt, vyresnysis patarėjas Rimantas Šikas, tel. 8 677 45 064, el. p. rimantas.sikas@enmin.lt ir vyriausioji specialistė Diana Navickienė, tel. 8 675 10 772, el. p. diana.navickiene@enmin.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 5 lapai.
2. Nutarimo projekto lyginamasis variantas, 6 lapai.
3. Nutarimo projekto derinimo pažyma, 2 lapai.
4. Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos rašto (su priedu) kopija, 3 lapai.

Energetikos ministras

Dainius Kreivys

Rimantas Šikas, tel. +370 677 45 064, el. p. rimantas.sikas@enmin.lt
Diana Navickienė, tel. +370 675 10 772, el. p. diana.navickiene@enmin.lt